

Мавзу:
Уйғурларниң һазирқи
вақитта иримларни
пайдилиниши.

.

Тақырыбы:

Ұйғыр халқының қазіргі
уақытта ырымдарды
пайдалануы.

Тема:

Использование примет
уйгурами в настоящее время.

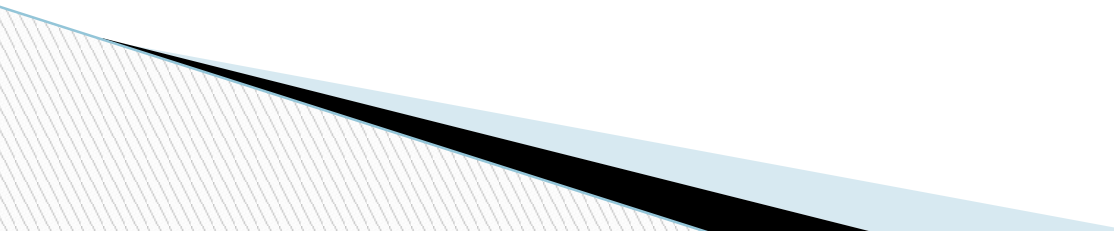
Мәхсити:

- Уйғурларниң һазирқи вақитта иримларни пайдилиниши.
- Иримларни әвлаттин әвлатқа өзгиришсиз сақлаш.
- Ирим – миллий мәдәнийәтлик жанр

Мақсаты:

- Ұйғыр халқының қазіргі уақытта ырымдарды пайдалануы.
- Ырымдарды ұрпақтан ұрпаққа өзгеріссіз сақтау.
- Ырым – ұлттық мәдениет жанры.

Цель:

- Использование примет уйгурами в настоящее время.
  - Сохранение примет из поколения в поколение без изменений.
  - Примета – национальный культурный жанр.
-

Аннотация

Мәхсити:

- Уйғурларниң һазирқи вақитта иримларни пайдилиниши.
- Иримларни әвлаттин әвлатқа өзгиришсиз сақлаш.
- Ирим – миллий мәдәнийәтлик жанр

Гипотеза:

- Хәлиқ иримлири арқилиқ қоршиған дунияни вә тәбиәт өзгиришлирини биллип тонуш вә иримларниң яхши тәрәплирини издәш вә тәтқиқ қилиш.

Хәлиқ иримлирини жиғиш вә йезиш.

- 105 яшлиқ Гүләмхан аниниң, биология пән муәллими Збродько Валентина Ивановнаниң вә математика пән муәллими Курбанова Турсунай Ахметовнаниң, башланғуч мәктәп муәллими Смаилова Патигүл Низамдуновнаниң йеза турғуни Амансупиева Рәшәнгүлниң өйлиригә бериш

Иш мәрзими:

- Илмий иш үч жилға созулған.
- **Илмий ишниң жүргүзилиши:**
- Уйғур иримлирини үгиниш

Иш йеңилиғи:

- Бу ишниң һазирқи һаятта қоллиниши. Оқуғучи Искакова Гәзәл иккинчи қетим өткүзүватиду.

Нәтижә:

- Иримларни балиларни тәрбийиләш үчүн пайдилиниш вә оқуғучилар арасида таритиш.

Аңдатпа

Мақсаты:

- ▣ Ұйғыр халқының қазіргі уақытта ырымдарды пайдалануы.
- ▣ Ырымдарды ұрпақтан ұрпаққа өзгеріссіз сақтау.
- ▣ Ырым – ұлттық мәдениет жанры.

Гипотеза:

- ▣ Ырымдар арқылы адам және құбылыстарын зерттеу.

Жұмыстың кезеңі:

- ▣ Зерттеу жұмысы 3 жыл бойы жүргізілуі керек.

Зерттеудің әдістемесі:

- ▣ 1.Гүләмхан әжеден, биология пән мұғалімі Збродько Валентина Ивановнадан, математика пән мұғалімі Курбанова Турсунай Ахметовнадан, бастауыш мұғалімі Смаилова Патигүл Низамдиновнадан және Амансупиева Рушангүлдан ырымдарды жазу.

Ғылыми жұмыстың нысанасы:

Ұйғыр халқының ырымдарын үйрену.

Жұмыс жаңалығы:

- ▣ Бұл ғылыми жұмыстың қазіргі уақытта пайдалануы. Искакова Гузель зерттеуді екінші рет жүргізіп жатыр.

Жұмыс нәтижесі:

- ▣ Ырымдардың жақсы жағын ала отырып, бұл жұмыс әдептілікті, адамгершілікті тәрбиелеп, оқушылар арасында таратылады.

Аннотация

Цель исследования:

- ▣ Использование примет уйгурами в настоящее время.
- ▣ Сохранение примет из поколения в поколение без изменений.
- ▣ Примета – национальный культурный жанр.

Гипотеза:

- ▣ распознавать мир и природные явления с помощью народных примет, исследовать положительные стороны жизненных явлений.

Этапы работы:

- ▣ Исследовательская работа должна проводиться в течение трех лет.

Методика исследования:

- ▣ Собрание и запись народных примет у бабушки Гулямхан, у учителя – биолога Збродько Валентины Ивановны, учителя по математике Курбановой Турсунай Ахметовны и преподавателя начальных классов Смаиловой Патигуль Низамдуновны и Амансупиевой Рошангуль

Объект исследования:

- ▣ Уйгурские народные приметы

Новизна работы:

- ▣ Изучение и сохранение языка, обычаев традиции, культуры уйгурского народа.

Выводы

- ▣ Знание и умение истолковывать народные приметы уйгуров.

Annotation

- The aim of searching & To study comparatives and differences of Uigur, Russian and Kazakh beliefs.
- The hypothesis: To know the world and natural phenomena with helping of folk beliefs, to research positive sides of life phenomena.
- The stages of the project: Exploratory work must be conducted about 3 years.
- The method of searching:
  - Collecting and writing about folk beliefs from grandmother Gulamkhan, from biology teacher Zbrodsko Valentina Ivanovna and from grandmother Kurbanova Tursunai Ahmetovna, Smailova Patigul Nizamdunovna, Amansupieva Rushangul.
  - Collecting and to compare folk beliefs. Novelty of the project; Using of folk beliefs in modern life7 The pupil of 8th grade Iskakova Guzel first time is researching this project.
-
- The results of the project: This project is bringing up a spritual education for youth by using positive side of beliefs.

Киришмә бөлүми

- Мениң бу илмий иш үстидә ишлишимниң мәхсити узун тарихқа егә уйғур хәлқиниң иримлири сансиз көп.Иримларниң адәм балиси үчүн һеч қандақ зийини йоқ пәқәт пайдиси бар дәп һесаплаймән. Иримлар мениңчә көп, уларни шәрһийләш мәхситидә мошу илмий ишни қолға алдим. Илмий ишимда уйғурлар арисидики миллий чүшәнчиләр йәни «тил пәрһизи»,»силиқ сөзләр», «табу» охшаш чүшәнчиләр тоғрисида чүшиник берилиду. Пәрһизләрниң түрлири вә әһмийти тоғрисида тәнсилиий чүшиник берилиду. Пәрһиз тутуш-яманлиқтин сақлиниш,шундақла иримларни әстә тутуш ,риайә қилиш тоғрисида тәнсилиий чүшиник беримән.105 яштики момам Гүләмхандин, математика муәллими Курбанова Турсунайдин, башланғуч синип муәллими Смаилова Патигүлдин, йеза турғунидин Амансупиева Рөшәнгүлдин аңлап йезивалған иримларни қәғәз бетигә чүширип әмәлиятта ишлитишкә тохтилимән.

- ИРИМЛАР, У ЯМАНЛИҚТИН САҚЛИНИШТИН ИБАРӘТ УРПИ- АДӘТНИҢ ТИЛДИКИ ИПАДИСИДУР. ӘЖДАТЛАРИМИЗ ДӘСЛӘПКИ ҚАЛАҚ ҺАЛӘТТӘ ТУРУВАТҚАН КЕДИМКИ ДӘВИРЛӘРДӘ ХИЛМУ- ХИЛ ТӘБИӘТ ҺАДИСИЛИРИНИ ЧҮШИНИШ ИХТИДАРИ НАҺАЙИТИ ТӨВӘН БОЛҒАЧҚА, УЛАРДА БИР ҚИСИМ ТӘБИӘТ ҺАДИСИЛИРИ, ИНСАЛАРНИҢ ФИЗИОЛОГИЯЛИҚ ТҮЗҮЛИШИ ВӘ ҺАЯТ- МАМАТҚА МУНАСИВӘТЛИК ҺАДИСИЛӘРГӘ ҚАРИТА ҚОРҚУШ ПСИКИСИ ШӘКИЛЛӘГӘН. ШУ СӘВӘПТИН ИНСАЛАР ТИЛ БИЛӘН У ИПАДӘ ҚИЛҒАН ОБЪЕКТ ОТТУРИСИДИКИ МУНАСИВӘТНИ ЧҮШИНИШ ИМКАНИЙИТИГӘ ЕГӘ БОЛМИҒАЧҚА, ТИЛНИ У ИПАДИЛИГӘН ОБЪЕКТ БИЛӘН БИР НӘРСӘ ДӘП ҚАРАПИ, УНИҢДИН ҚОРҚҚАН ШУНДАҚЛА ШУ ОБЪЕКТЛАРНИ ИПАДИЛИГӘН СӨЗЛӘРДИНМУ ҚОРҚҚАН, ӘЙМӘНГӘН. БӘЗИДӘ ӨЗЛИРИ ҚОРҚҚАН ШУ ОБЪЕКТНИ ИЛАҺ, ЖИН – АЛВАСТИЛАР БИЛӘН БАҒЛАП УЛАРҒА ЧОҚУНҒАН. ӨЗИ ҚОРҚҚАН ОБЪЕКТ БИЛӘН УЧРИШИП КЕЛИШТИН САҚЛИНИП ҮЧҮН, УНИ ТИЛДА ИПАДИЛӘШТИН ӨЗИНИ ҚАЧУРҒАН, НӘТИЖИДӘ ТӘДРИЖИЙ ҺАЛДА ТИЛ ПӘРҢИЗИ ШӘКИЛЛӘНГӘН.

Кіріспе

- Ата- бабамыздан жалғасып келе жатқан келе жатқан ырым тайымдар бар. Жастар үшін көпшілігі негізсіз болып көрінгеннен, көпшілігі тәрбиелік мақсатта, боз балалар мен бойжеткендерді жаман қасиеттерден аулақтатын, ізгілік, мейірбандық, қайырымдылық сияқты адамгершілік қасиеттерге бет бұрғызу үшін айтылып ғасырдан жалғасып келе жатыр.
- Олардың ұмытылып жойылып кетпегенінің сыры да осы өмір өміршендігі мен ақиқат екендігінде болса керек. Төменде біз солардың бірнешеуінен мысал келтірмекпіз.
- Әкесі тірі адам бас ұстамайды және төрге шықпайды. Себебі әр азамат отбасының тірегі. Сондықтан ұстап отырған шаңырақтың билігі де, төрі де, бас та тек сол адамның құзырында болуы тиіс. Ал әкесі тірі адам төрге озып, малдың ең сыйлы мейманына берілген – басын ұстаса, ол сол шаңырағы иесіне қиянат жасаумен тепе-тең, сондықтан басты тек әкесі қайтқан адам ғана ала алады.
- Тұзды бекер босқа себепсіз шашпайды. Себебі барлық тағамның дәмін келтіріп тұрған- тұз. Сондықтан тұз жерге себепсіз төгілсе ырыс қашады деген түсінік бар. Сондай-ақ сол тұз еріп жоғалғанша тұзды рәсуа еткен адам тұздай ащы тірлік кешеді деген сенім де бар.

Введение

- Тема моей прошлогодней работы «Роль примет в жизни общества». Русские народные приметы схожи с уйгурскими, даются и другие. Побывав в гостях у учителя-биолога Збродько Валентины Ивановны, я записала русские народные приметы. По моему мнению приметы, которые я записала, могут повлиять на жизнь, поступки, здоровье человека. Некоторые из них указывают нам, как нужно избежать несчастий, неприятных ситуаций, оповещают нас о блаагих и не блаагих вестях. Они помогают нам узнавать о том, какие могут быть изменение в природе. По приметам мы можем определять, что нас ожидает. Многие люди верят приметам и, ориентируясь, думают, как нужно вести себя в той или иной ситуации. Вы встретитесь с приметами, которые вы слышали и, которые вы слышите в первый раз. Я думаю, что мы должны в некоторых случаях обращаться к приметам и верить им.
- До сих пор в обыденной жизни нас окружают разного рода поверья и приметы. Это существенная область народного мировоззрения, целый мир, складывавшийся на протяжении столетий. В верованиях русских крестьян жили сверхъестественные существа, которые наделяли особым смыслом весь окружающий мир. Меня всегда волновали природные явления и, конечно же, сама природа. Веря в приметы, мы все больше убеждаемся в том, что природа дает человеку все свое добро, и мы должны к ней, также относиться. Но и не забывать, что нам надо быть добрыми, честными, сильными и человечными. А в этом году я продолжила эту работу. И тема моей работы: «Использование примет уйгурами в настоящее время». Уйгурские народные приметы я записала у Курбановой Т.А., Смаиловой П.Н., Амансупиевой Р.

Асасий қисим

- Уйғурларниң аддий-саддә, сәммимий ақ көңүл ,очуқ-йоруқ, достхумар,
- меһмандост хислити һәммигә яхши тонуш. Уйғурларниғ асасий
- вәзиписи чоңларни һөрмәтләш, кичикләрни асраш, аилидә бала
- тәрбийити жамаәтчилик, достлуқ, фәмхорлуқ қатарлиқ мунасивәтләрдә
- һаһайити рошән ипадилиниду. Иримлар уйғурлар һаятида чоң орунни
- егиләйду.Мәсилән,адәмгә қарап түкәрмә, биринчидин бу ирим арқилиқ
- балини дурус тәрбийиләшкә болиду. Адәмгә қарап түкириши сәт. Бала
- бу иримнм атап «яман болиду» десәң, у иккинчи қетим тәқрарлимайду.
- Демәк, балини биз иримларни ишлитиш арқилиқ балини мәдәнийәтлик
- қилип тәрбийләймиз, йәнә бир мисал бурун о олашқа маңғанда, йолда
- аял кишини қуруқ чөләк билән учирашса, очилар йә о олашқа
- чиқматти, яки болмиса аялни қаличи билән ураттиү Пәқәт аял киши
- мол мәәсулат чоң олжа елип келишини тилигәндә урушни тохтитатти.
- Иримлар-мәлум бир милләтниң урпи-адәт вә рәсим-қайдилиригә зич мунасивәтлик болған мәдәнийәт һадисилириниң бири болуп, хәлиқ арида «табу» дәп атилиду. Шу нәрсини ейтишимиз керәкки,ШУАРда нәшир қилиниватқан тилшунаслиққа айт әмгәкләрдә «тил пәрһизи»вә «сипайә сөзләр» дегәнгә охшаш ибариләр ишлитилмәктә

- Чирақ яндуруш – адәм балисиниң үзигә яра чиққанда 7 шәртлик жайға чирақ яндуриду. Босуға, өйниң 4 булуңи, һажәтхана йолиға, һажәтханиға.
- Өлүкни жуйған қол халта яра-чираққа
- Өлгән адәмни жуйған совунда жуыш: яра-чирақ чиққанда шу совун билән жуйиду.
- Өлүм болған өйдә сүпүрүндиңи талаға ачиқмайду.
- Өлүк чиққан өйдә 7 күн қазан қайнимайду.
- Өлүм чиққан өйигә кәлгән мейманни узитип чиқмайду.
- Өлүк ятқан бөлмидә чирақни яндуруп қойиду.
- Өлүк чиққан өйдин һеч нәрсә талаға чиқмайду.
- Өлүкниң йеқинлири аял кишиләр ақ яғлиқта, әр кишиләр ақ бәлбағ бағлайду.
- Еғир ағриватқан адәм өлүкниң путини тутуп, ағриқни елип кетишини сориса, әмәлгә ашиду.
- Туғмиған аяллар ирим қилип көп балилик аниниң ички кийимлирини кийиду.
- Көп балилик аял, аялниң етигидин тамақ йейиш керәк.
- Пәрзәнт көрмигән аял, йеңи төрәлгән қалиғачниң балисини истимал қилиш керәк.
- Һәмәлдар аял ағамча атлашқа болмайду.
- Өгәр пәрзәнтлири өлүп тохтимиса, ирим қилип 40 өйдин 40 парчә рәхт елип чиқип, униңдин көйнәк тиктүрүп кийкүзгән вә атлирини Тохтасун, Тохтахун, Тохтигүл, Тохтихан дөп қоюш керәк.
- Һәмәлдар болмиған аялға «анилик чай» өткүзиду. Йәттә хошнидин ашқа керәклик нәрсиләрни ачиқип, Нураний аниларни чақирип мейман қилиш вә уларниң дугасини елиш.

- Аял кишигә яғлиқсиз һажәтханиға киришкә болмайду.
- Аял киши қәбирстанлиққа киргәндә, оң қоли билән, оң аяққа уруп «мән әркәк» дәп кириши керәк
- Йешил дәрәқни кесишкә болмайду.
- Йеңи туғулған наресидә бар өйгә, жүгрәп кирмәйду. Наресидә балабар өйгәйеңи союлған гөш елип кирмәйду.
- Нәзирләрдә яшлар чоңлардин бурун чиқишқа болмайду.
- Жозида парчә нан турса, пүтүн нанни ушутушқа болмайду.
- Мални сатқанда, ағамчә билән сетишқа болмайду.
- Әгәр өйдә мал әй болмиса, ешәкни тәтүр маңғузуп һойлиға елип кириш керәк.
- Өлүкни ахирқи сәпәргә узатқанда, әгәр аял киши болса бешидин сүпүр билән тоғачни, әр киши болса, нан билән палтини өрүвалиду.
- Тохуға тухум бастурғанда, кечиси тухумни қулақчида елип кирип бастуруш керәк.
- Наресидә жиғлаңғу болса, калачни қиздуруп, балиниң ағзиға «үндүмүш» дәп уруш керәк.
- Әгәрдә тәпкә ағриғи чиқса, гезәк туққан аял удумида тәпкүчи болса, шулар босиғиниң түвигә ятқузуп тепиду.
- Тамиғи чүшүп кәтсә, очақниң түвидә қазанниң күйини сүркәп, етиги билән кәтириду.
- Шивақ сүпүргини, йеңи буғдай өйгә кирмәй туруп әкиришкә болмайду.
- Аяқ кийимни дүм вә егиз қоюшқа болмайду.
- Баш кийимни ойнашқа болмаду.

Основная часть

- Когда у человека на лице болячки появляются, тогда нужно в семи местах своего дома осветить самодельной свечой. Где именно надо осветить это: на пороге, в четырех углах комнаты, по дороге к туалету и в туалете.
- Если ты весь в болячках, нужно помыть мылом, в котором мыли усопшего.
- Руками, которые мыли мертвого считаются святыми лечебными от болячек
- В доме где провожают усопшего не готовят еду до его погребания.
- Из дома откуда провожают усопшего до его погребания хозяева не провожают гостей.
- В комнате, где лежал усопший, до 40 дней не погашают свет.
- Из дома, откуда вынесли усопшего, ничего на улицу не выносят.
- У уйгуров: родственники усопшего: женский пол носят на голове белый платок, а мужчины привязывают белый пояс.
- Тяжело больной человек может подойти к усопшему и попросить о том чтобы он забрал его болезни, и это может помочь.
- Женщина которая не может родить ребенка, может одеть вещи многодетной матери, для того чтобы родить ребенка.
- Женщина которая не может родить ребенка должна съесть яйца ласточки
- Беременной женщине нельзя переступить аркан потому что роды будут тяжелыми.
- Если ребенок всегда рождается мертвым или родившись умирает, то, для того, чтобы это прекратилось нужно посетить 40 домов и взять 40 кусков ткани, сшить платье и одеть и назвать ребенка Тохтахун, Тохтасун, Тохтихан, Тохтигуль.
- Женщина которая не может забеременеть устраивают «чай матери» посещая дома семи соседей, выносят продукты к чаю: Готовят еду и зовут многодетных матерей в гости.

- Женщине нельзя заходить без платка в туалет.
- Женщина, которая хочет посетить кладбище должна правой рукой коснуться правой ноги и поговаривать «я мужчина» и заходить в кладбище.
- Молодое дерево нельзя рубить.
- В дом, где есть новорожденный, быстро забигать нельзя.
- Если младенец плаксивый нужно в пятницу после намаза взять галоши грозить по рту ребенка, приговаривая «индumuш-индumuш»
- На поминках молодые не выходят раньше взрослых и пожилых.
- Если на столе есть отломившийся маленькие куски хлеба, то новый хлеб не режут и не отламывают.
- Если продаешь скот, то нельзя продовать его с веревкой, которым ты его привязывал.
- Если скот не вводится тогда надо ишака завести задом на перед.
- Если курица-наседка то яйца нужно занести в шапке вечером, и подложить под курицу.
- Если болит горло, вернее опустилось, то нужно намазать горло сажеей из под казана и приподнять подолом платья снаружи горла.
- Прежде чем занести в дом новое зерно нельзя занести полевой веник.
- Нельзя ставить обувь на верхнее место.
- Нельзя играть, бросать или кидать головной убор.

Негізгі бөлім

- Шам жағу: адамның бетіне жара шыққанда 7 шартты орынға шам жағу керек: табалдырыққа, үйдің төрт бұрышына, дәретхана жолына және дәретхана өзіне.
- Қайтыс болған адамды жуған қол орамал жараға шипалы.
- Жара шыққанда өлген адамды жуған сабынмен жуыну керек.
- Өлген адамды шығарған үйде, жерлегенше қазан қайнамау тиіс.
- Өлген адамды шығарған үйге келген қонақтарды ұзатуға болмайды.
- Өлген адам жатқан бөлмеде 40 күн шамды өшірмейді.
- Өлікті шығарған үйден далаға еш нәрсе шықпайды.
- Өлген адамдың туыстар арасында әйелдерге ақ орамал тағады, ал ер адамдарға ақ белдік байлайды.
- Ауырып жатқан адам болса, өлген адамның аяғын ұстап ауыруды алып кетсін деп сұраса, сол тілегі орындалады.
- Бала таппаған әйелдер ырым жасап, көп балалы ананың ішкі киімін киеді.
- Аяғы ауыр әйелдер арқан аттамау керек.
- Әйелдерге бас орамалсыз дәретханаға кіруге болмайды.
- Жасыл ағашты кесуге болмайды.
- Жаңа туылған бала бар үйіне жүгіріп кіруге болмайды.
- Нәресте көп жыласа аяқ киімді баланың аузына «индумуш» деп ұру керек.
- Құдай тамақта жастар үлкен кісілерден бұрын шықпау керек.
- Дастарқан үстінде бөлінген нан болса, бүтін нанды бөлуге болмайды.
- Малды сатқанда арқанмен сатуға болмайды.

Қорытынды

- Нәтижесін айтсақ, ұйғырлардың ырымдары бұрыннан бастап өмірде пайдалануда, себебі баланы тәрбиелеуде үлкен рөл атқарады. Ырымдарға сенбеуге болмайды, мысалға алсақ Амансупиева Рәшәнгүл деген әйелдің келіні 7 жыл бала тумай төменгі ырымды жасап, бала көтереді: Жаңа туылған сәбидің кіндігін жастықтың ішіне салып, жаңа туылған сәбиді бірінші рет шомылдырғанда сүрткен сүлгісіне орап, кеудесіне қойды. Осыдан кейін ән сәтте бала көтереді. Ырымдар адамдарды тек қана жақсылыққа тәрбиелемей, адамды қандай болмасын әрекеттерден қорғайды, кейде адамды өлімнен сақтайды. Сол үшін әрбір адам баласы өзінің ұлттық әдеп-ғұрындарын және ырымдарын сақтау керек. Ұлттық мәдениетін ұрпақтан-ұрпаққа қалдыру керек.

Хуласә

- Хуласиләп ейқанқанда, уйғурлар иримларни бурундин бери өз һаятида ишлитип келиватиду, сәвәви бала тәрбийләштә чоң роль ойнайду. Иримларға ишәнмәскә болмайду мәсилән, Амансупиева Рошәнгүл дегән аялның келини 7жил бала тапмай төвәнки иримни қилип, бала кәтәрди: йеңи туғулған баланиң киндигини тәһийисиниң ичигә селип, йеңи туғулған балани биринчи қетим жуйғанда ләңгигә орап бағриға басти. Шуниндин кейин дәррула бала кәтәрди. Иримлар пәқәт яхши адәм болушқа тәрбийиләп қоймайла, адәм балисини һәр қандақ келишмәсликләрдин сақлайду, һәтта өлүмдинму қутулдуруши мүмкин. Шу сәвәптин һәр бир уйғур балиси өзиниң миллий урпи-адәтлирини вә иримлирини сақлаш керәк. Уйғур миллий мэдәнийитини әвлаттин әвлатқа қалдуруш керәк.

Пайдиланған әдәбиятлар

- Пайдиланған әдәбиятлар
-
- 1. Абдукерим Рахман, Рәвәйдулла Шерип Хуштар.
□ «Уйғур урпи-адәтлири»,
□ Үрүмчи 1996ж.
- 2. М.Зулпиқаров. «Миллий дәстүрлиримиз».
□ Алмута, 1993ж.
- 3. Абдувәли Қайдар. «Қазақ тілінің өзекті мәселері»,
□ Алмута 1999ж.
- 4. Р.Нуртазина, Э. Сулейменова, К. Уразаева
□ Литературное чтение Учебник для 6 класса.
□ Алматы 2003г.
- 5. В.В.Савельева, Г.Г. Лукпанова, Г.З.Шашкини
□ Русская словестность: мир художественной
□ литературы. Алматы 2003г.

ТӘҚРИЗ

- Искакова Гезэл һ.Абдуллин намидики оттура мәктәптинин 9- «А» синипида оқуйду. Уйғур тили вә әдәбияти дәрисидин әла оқуйдиған оқуғучиларниң бири. Өзи зерәк , әдәплик , әмгәкпәрвәр қиз. Китап оқушни яхши көрүду. 2012-2013-оқуш жили уйғур тили вә әдәбияти бойичә наһийәлик пән олимпиадисиға қатнишип, III орунға егә болди.У уйғур хәлқиниң урпи-адәтлирини, иримлирини қизиқип оқуйду, шу сәвәптин «Уйғур иримлири» һәққидә илмий иш үстидә ишләп келиваиду.У өйму өй кирип йеза чоңлиридин иримларни жиғди. Гезәлниң илмий иши заманға лайиқ . Иримларни пайдилиниш арқилиқ , оқуғучилар арасида тарқитиш яман йолдин сақлаш, тәрбийиләш.Гезәлниң бирдин бир мәхсити иримларни әвлаттин әвлаттқа қалдуруш

- Тәқриз язғучи: Акбарова Р.А. уйғур тили вә әдәбияти муәллими

**Тыңдағандарыңызға
рахмет!**

Спасибо за внимание!

Диққитиңларға рәхмәт!